

« zurück blättern vor »

SZUMOWAĆ v. imp., ab 1534; auch *szymować*; ‘etw. von Schaum befreien, reinigen; (auf)schäumen’ – ‘oczyszczać coś z szumowin, piany; musować, pienić się’: 1534 FalZioł V 40, SPXVI *wziąwszy miodu szymowanego*. ◦ (1542) 1556 Spicz. 6, L *Sos ten osłodzi dobrze szymowanym miodem*. ◦ 1583 NiemObr, SPXVI ◦ (†1611) 1613 SyrZiel 1068, SP17 *warz tak długo, aż do zgaśnięcia Syropu, Szymując piany*. ◦ 1770–1773 Brzost.duch. 403, L *Szumować czyli odbierać ziarna na wierzchu wody pływające*. ◦ 1787 Polak w Paryżu 68, DOR *Przypadkowe miłostki (...) za pomocą wina szampańskiego ostrego i szumującego zacierają na łonie Morfeusza pamiętkę strat i głupstw w wilią poczynionych*. ◦ vor 1812 L *Łyżka od szumowania, warzęcha, zufan*. ◦ (†1861) 1880 Chodź.Pisma I 444, DOR *Szumuje żelazną stągwią warzącą się smotę*. ◦ (1886) 1951 Prus Plac. 143, DOR *Szumują zupę w kottach*. ◦ [LBel.] 1896 SRG 324, DOR *Gosposie w każdym domu przygotowywały wyśmienite, jasne, lekkie, szumujące piwo*. – SPXVI, TR, L (zan.), SWIL, SW (stp. gw.), DOR. ◦ **Var:** *szymować* v. imp., 1564 MĄCZ 420d ◦ 1770–1773 Brzost.duch. 403, L – SPXVI, MĄCZ, CN, TR, L, SWIL, SW, DOR; *szymować* v. imp., 1534 FalZioł V 40, SPXVI ◦ [LBel.] (†1611) 1613 SyrZiel 1068, SP17 – SPXVI, L (zan.), SWIL (prze.), SW (stp. gw.). ◦ **Etym:** **1)** mhd./mnd. *schäumen* v., ‘schäumen, den Schaum abnehmen’, GRI. **2)** frühhd. *schimen* v., ‘dss.’, GRI. **3)** nhd. *schäumen* v., ‘Metall schmelzen’, GRI. ◦ **Der:** *odszymować* v. pf., 1534 FalZioł I 105c, SPXVI *potim nakładz tego korzenia w miód odszymowany*. ◦ (1689) 1693 Haur Sk. 448, L *Miód praśny na wolnym ogniu odszymować trzeba*. Zuerst geb. L; *zszymować* v. pf., [einzQu.] 1534 FalZioł V 94, SPXVI; *odszumować* v. pf., 1563 Radz.Ezech. 24 6, L *Biada garncowi pienińcemu się, którego nikt nie odszumie*. ◦ 1783 Wiel.Kuch. 418, L, zuerst geb. SPXVI; *szymowina* subst. f., 1564 230b MĄCZ, zuerst geb. MĄCZ; *szymowny* adj., 1568 Sien. 530, L, zuerst geb. L; *szymina* subst. f., [hapax] 1568 Sien.wykl., L, zuerst geb. L; *odszumować* v. pf., 1588 Calep 332a, SPXVI, zuerst geb. CN; *szymiasty* adj., (†1611) 1613 SyrZiel 759-760, SP17, zuerst geb. L; *szymowaty* adj., (†1611) 1613 SyrZiel 759-760, SP17, zuerst geb. L; *szumina* subst. f., [hapax] (†1611) 1613 Syr.Ziel. 406, L, zuerst geb. L; *szumowina* subst. f., (1689) 1693 Haur Sk. 98, L, zuerst geb. L; *zszumować* v. pf., 1782 Os.Rud. 201, L, zuerst geb. L; *szumowaty* adj., [einzQu.] 1841 Łab., Sw, zuerst geb. SWIL; *wyszumować* v. pf., bel. seit (1861) 1885, zuerst geb. SWIL; *wyszymować* v. pf., zuerst geb. Sw; *szumiasty* adj., vor 1915 Ork., Sw, zuerst geb. Sw. ❖ Bereits im 16. Jh. wurde das ursprüngliche *szymować* mit *szumować*, einer Ableitung von †*szum* ‘Schaum, Metallschlacke u. dgl.’, kontaminiert. Daß es sich durchgesetzt hat verdankt *szumować* wohl dem Substantiv *szum*. Das

deutsche Verb ist in Bezug aufs Kochen bereits 1500 belegt: *der unterkoch soll das flaisch verschäumen* (GRIMM), auch *abschaumen*, *despumare* (GRIMM), vgl. *odszymować*; zu *wyszymować* vgl. *der Zucker schäumt viel unflat aus* (GRIMM).

« zurück blättern vor »